

Яніна Кучін,
аспірантка кафедри філософії
(науковий керівник: к. ф. н., доц. С. Я. Суханов)

Український транціоналізм у творчості Юрія Липи

Український філософ Юрій Липа у своїй праці «Призначення України» стверджував про існування двох культурних кругів у Європі, від яких утворилися сучасні народні спільноти, окреслена характеристика цих прадавніх кругів дає можливість зрозуміти психологію сучасних європейських народів. Перше культурне коло - номаді. - мало головними осередками Центральну Азію та Арабські країни, до другого давнього культурного кола належить сучасна територія України. Перішшу притаманні нахил до патріархальної общини, до насильства та швидкої тактичної орієнтації, політичний ідеал цього кола - це апотеоза дужего деспот; Друге, ще сильніше культурне коло, - хліборобське осіле коло, яке має своїм яскравим виявом єгетську і трипільську культуру. Автор праці схиляється до трипільської концепції походження українського народу.

У центрі другого культурного кола - образ Великої Матері, жінка-мати, що об'єднує біля себе сім'ю з устроєм сілої родини, умінням господарювати, витривалістю традиціоналізм у праці. Першою такою формою є почуття хліборобськості, хліборобська енергія - це насамперед сумлінна праця і почуття відповідальності. Українській меншності не притаманні деспотія та примусовість. Серед українців майже немає чужих людей-експериментаторів на кшталт Наполеона, Петра I чи Чингізхана українські герої - "це висловники туги і праці багатьох поколінь. Вони закріплюють собою повторність і уяскравають традицію". Неможливо уявити потужну постатей Ярослава Мудрого і Осмомисла без попередньої, дуже догої системи історичної; урочисте прийняття Володимиром Великим християнства як державної релігії - відбулося через кілька століть після того, як християнська релігія поширили в Київській Русі.

Чим старша раса, тим глибше і всебічно вона виявила свій характер - більшу роль відіграє в ній традиція і меншу - експеримент. Це яскраво стосується нашої українського раси з притаманний їй традиціоналізмом і консерватизмом. Проте український консерватизм, на противагу його проявам в інших країнах, - це моральний консерватизм, його змістом є одвічна боротьба між добром та злом.

Для українців характерний не чистий індивідуалізм, а груповий, колективний, що є одиницею українського типу більшості організацій (176). Українське громадське життя - це чисто звичаєві явища соціального життя, продукт народного звичаю і традицій, що вироблено шляхом історичного досвіду і традицій. Регулюються відносини в Суспільстві людей на підставі їх власних традицій і звичаїв. Наслідкування цих звичаїв - це вже запорука продуктивності і колективу, й одиниці.

Український індивідуалізм є виявом супроти стадності, але особиста самостійність українця та прив'язаність до якоїсь власної діянки праці дуже легко впливає в найвиразніші форми та інтереси. Щоб боротися з ворогами, мало ентузіазму одиниць, потрібні були збірні зусилля. Але ці групові зусилля не могли бути експромтом чи експериментом, вони базувалися на попередній перевірці цілими поколіннями попередників. Традиція збірних зусиль існувала, перевірена століттями. Ця традиція передавалася через ритуали одиницям у категоричній формі. Предки і сучасники наказували одиниці, що слід робити. Поза збірнотою одиниця була нічим, "велика кількість одиниць була на службі збірності племінній чи расовій". Авторитет лідерів залежав від того, як глибоко вони висловлюють дух збірности.

Побутові, релігійні, геополітичні традиції існують на підсвідомому рівні, саме ними керується пересічний українець у своєму соціальному житті, яким би новатором він не був.

*Олена Свінцицька,
аспірантка кафедри філософії
(науковий керівник: к. ф. н., доц. О. П. Поліщук)*

Проблема мови у філософії Б. Кроче: концепт імплікативно-комунікативного підґрунтя картини світу

Навряд чи помилковим буде твердження, що інтерес людства до власної мови з'являється невдовзі після виникнення самої мови. Міркування про мову в її співвідношенні з мисленням/ наявні вже в творах всесвітньо відомих давньогрецьких інтелектуалів: Теракліта, Демокріта, Платона, Епікура. Трактатування мови від часів Аристотеля до наших днів зазнали серйозної трансформації. Аристотель започаткував тривалу традицію, згідно з якою під мовою розуміється щось таке; що не має особливого субстанційного статусу, а є лише інструментом мислення й, відповідно, логіки. У XVIII - XIX століттях усвідомлюється історичність мови й тим самим її відносно незалежний від мислення та логіки характер. У XX столітті дослідники виходять із факту самостійності мови й розглядають її як самостійний об'єкт культурологічного і наукового вивчення. Значне місце в розгляді питання проблеми мови та картини світу, на нашу думку, має належати філософії Кроче.

Мова - це складна семиотична система, яка розвивається, є специфічним і універсальним засобом об'єктивування змісту як індивідуальної свідомості, так і культурної традиції, забезпечуючи можливість його інтерсуб'єктивності, процесуального розгортання в просторово-часових формах і осмислення рефлексії. Мова загального вжитку є історично первинним і основним засобом спілкування між людьми, фіксації, зберігання й передавання найрізноманітнішої інформації. Вона може виступати джерелом появи індивідуальних і колективних світоглядних уявлень, переконань у змістовому сенсі - картини світу.